

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Előfizetési díj.

Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva

Egész évre	16 frt.
Félévre	8 „
Negyedévre	4 „
Egy óra helyen	1 frt 50 kr.

Egyé szám ára 7 kr.

Megjelenik mindennap az ünnepekét követő napok kivételével.

Szerkesztői szállítás:

Vtér 4-ik szám havá a lap szellemi részét illető közlemények czimzandók.

AZ ÉRTÉKESBB CIKKEK DIJAZTATNAK.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, havá az előfizetések és hirdetések küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”

politikai és ögazdasági napilap

1876. hatdik évfolyamára.

A „Kelet” előfizetési ára:

Egész évre	16 frt
Félévre	8 frt
Negyedévre	4 „
Egy óra	1 frt 50 kr.

Egyesszám ára 7 kr.

A megrendések legczélseztérben postai utalványraalírt könyvkereskedésbe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után tiszteletpénnyel szolgálunk.

STEIN JÁNOS,
a „Kelet” kiadója.

A pénzüji kimutatás.

Budapest, febr. 29.

(A.) A lefot hét nem a politikáé volt. Amaz óriási elemi csapások vették igénybe a közügyemet, a nyiek az árvíz folytán az ország legnagyobb észét sujtották. Az északi vidékek, Komáromi Paksig a Duna mente, a dunántuli részek égtelen sokat szenvedtek és szenvednek ma is. Maga a főváros öt pontja víz alatt állt s apesti részeket, az országköz-pontját és szívét s csaknem emberföltötti erő-feszítéssel lehetet a romboló elemtől megmen-teti. Emberi tollle nem írhatja azt az iz-gatottságot, mely a múlt hét utolsó három nap-ján a főváros lalsságát ellepte. Ugy szólnán minden polgári fálalkozás szünetelt; a más-kor legelőkelőbb czók kibaltaknak látszottak; a boltok zárva vltak, néhol az ajtókat befa-laszták s mindent előkészületek tétettek a kö-zelgő katasztrófár Annál zajosabbak voltak a Duna melletti rézek s még késő éjjel is sü-rűn hömpölyögött itt a tömeg, melynek sze-méből a csütörtök és péntek esti vézslővések az álomot elűzték. Cik vasárnap kezdett a nyu-galom ismét visatérni; a veszély még ma sem mult el, decsőkkent s a három napi iz-gatottságon kimúlt lakosság megint pihenés-re kezd gondolni.

A hivatalok lap, tegnapi száma hozta az

A „KELET” TÁRCZÁJA.

Meté Paulina.

Reény levelekben.

Irtá:

CHEBULIEZ VICTOR.

Második kötet.

Tímötödik levél.

Genf, okt. 3.

(Folytatás.)

Nem ültlek térdeimre, azokigen leöre-gedtek.

„Egyszer volt, hol nem volt . . . De figyelsz e szavimra? . . . volt egyszer Bre-tagneben egy b hegyi szellem, kit Gwyn-nek hívtak.

„Ez a tudórek királya volt és törvényes fejedelme a bűs világnak. Amár nem volt magasabb hárn lábnál, szépsége csodaszerű volt. Nyakáró elefántesont sip függött alá s midőn abba befűjt, a legkomorabb természetű ember sem ilhatta meg, hogy ne daloljon és tánczoljon ingjára. Egy napon Gwyn egy Kollen nevű böles remetét hívott meg ma-gához ebédre. Ez igen nagy óktalanság volt tőle. De ki gondolhatta mindene?

„A jó raete bizalmatlan volt a kis he-gyiszellem iryában. „Hát ha ördög lakik benne” — goltolta magában. S a lehető es-

1875. év utolsó negyedének pénztári eredmé-nyéről szóló kimutatásokat, melyekből amaz év egész finansziális eredményéről elég világos ké-pet nyerünk. De ez a kép nem valami kedvező s a mérleg azt mutatja, hogy kiadásaink és bevételeink közt még mindig óriási úr táton, hogy az 1875. évi deficit megint harminczöt millióra megy s így kilencz millióval haladja meg az előirányzatot. Sokat jelentő számok ezek, melyek azt bizonyítják, hogy az államhá-ztartás rendezésére irányuló törekvéseink a mult év folyamában még mindig nem vezettek az ohajtott sikerre s hogy ama férfiak, a kik je-lenleg kormányon állanak, valóban óriási mun-kát fognak teljesíteni, ha egy pár év folya-mában kiadásaink és bevételeink közt az egyen-súlyt visszaállítani képesek lesznek.

De bármily lehangelők a mult év pénz-tári eredményei, az 1874 évihez képest mégis javulást képviselnek és pedig minden tekintet-ben jelentékeny javulást. Akár a bevételeket, akár a kiadásokat hasonlítjuk össze az előző évbellekkel, mindenütt nagy mérvben kedvezőbb a mérleg. Az állam bevételei kerek számban nyolcz millióval emelkedtek. Kiváló több-letet mutatnak az egyenes és fogyasztási adók, a sőjvédők, de főleg az államjóságok és ál-lamerdők, mely utóbbi azt bizonyítja, hogy a mult év kedvezőtlen termése mellett is egyrészt a jövedelmeket fokozni, másrészt a költségeket apasztani volt képes az életbe léptetett ratio-nálisabb gazdálkodás rendszere. Míg tehát 1874-ben az állam bevételei csak 131.790.855 frtot tettek, a mult évben a rosz termés mellett is 139.875.089 frtra nőttek vagyis 8.034.233 frt-tal szaporodtak.

Ugyanily javulás mutatkozik a kiadások rovataiban is. A kimutatás a kiadásokat hu-szonhárom czimbe csoportosítja s a huszonhá-romból tizenkilencben kisebbek a kiadások, mint 1874-ben voltak. A közoktatási minis-terium kivételével az összes tárczák szükségse-le apadást mutat, mely a közlekedésnél 8 1/2, a pénzügyinél 1 1/2, a belügyinél egy, az igaz-ságügyinél 1/2, a honvédelminél csaknem két milliót teszen az 1874 évi szükséglettel szemben. Míg az utóbbi évben az állam netto-kiadásai 188.022.329 frtra rugtak, 1875-ben 174.775.637 frtra s így 13.246.692 frttal apadtak. Ez eredmény annál kedvezőbb, mert 1874-ben a 153 1/2 milliómós kölcsön kamatai, melyek 1875-ben 4.868.430 frttal terhelték költségvetésünket, még nem szerepeltek.

A két év végeredményeit összehasonlít-va azt találjuk, hogy 1875-ben egész költség-vetésünk huszonegy millióval javult. Jobb áttekintés végett az 1875 év minden egyes évnegyedéről az eredményeket következőben csoportosítjuk:

hetőségekre magával vitt egy üvegese szentelt-vízét s megjelent a tündéri palotában. A szel-lemek királya aranyszékén ülve fogadja őt. Körülte ezer bájos tünemény röpkedett, sylphidek, tündérek, az álom és gyönyörök szárnnyain le-begye valamennyi.

Kollen a mennyben képzelte magát. „Foglalj helyet ez asztal mellett — szolt a király — csak akarom kell és az aranyserle-gek s gyémánt billikomok, melyeket üresen látsz állani magad előtt, azonnal ambrosiával és nektárral telnek meg.” De a böles viszon-zá: „Engem meg nem csalsz szemfényveszté-seddél, én csupán száraz faleveleket látok itt magam előtt.” S elővéve üvegcséjét, a szentelt vízzel befecskendé az egész asztalt, mely azon-nal eltűnt a serlegekkel, billikomokkal, király-és palotával együtt. Isten veled tündérsereg! Semmi sem maradt belőletek hátra, mint egy marok száraz falevél . . . Felfogtad szavaim értelmét Marczel?”

— Nem épen egészen.

— Oh minő nehéz felfogással birsz!

A szellemek királya, az ügyes bűvész, a hirbebt zeneművész, ki minden szívét öröm-ujongásra indit, szóval Gwyn a varázsló nem más, mint a szerelem. A gyémánt serlegek, arany billikomok, varázs eszköze . . . Sze-rencsétlenségére palotája szomszédságában egy zord kedélyű öreg böles lakik, úgy biszem neve józan ész . . . Ne hívjuk meg őt ebédre, fogod mondani.

Fájdalom, bölesünk kissé tolakodó; egy szép napon hivatlanul fog eljönni házukhoz s akkor hasztalan fogja elvesztegetni szentelt-vízét. Higgy nekem Marczel, jobb lesz meny-

A) Tényleges bevétel.

I. évnegyed	25.343.492.
II. „	29.874.031.
III. „	85.731.754.
IV. „	48.925.811.

összes bev. 139.875.088.

B) Tényleges kiadás.

I. évnegyed	44.386.400.
II. „	43.487.332.
III. „	45.100.944.
IV. „	41.800.959.

összes kiadás 174.775.635 ft.

C) Tényleges deficit.

I. évnegyed	19.042.908.
II. „	13.613.301.
III. „	9.369.190.
IV. „	7.124.852. bevételi többlet.

Tényleges deficit (ama többlet levonása után) 34.900.547 frt.

Az 1875-ki előirányzathoz képest követ-kező változásokat látunk:

Előirányzott netto kiadás 175.516.153.

Tényleges netto kiadás 174.775.637

s e szerint a tényleges szükséglet 740,516 frttal kisebb volt az előirányzatnál. A tényle-ges bevételek s az előirányzat közt azonban nem ily kedvező az eredmény, mert itt kilencz millióval maradnak el a tényleges bevételek az előirányzat mögött. A sokféle javulás dacára sem kedvezők tehát a mult év eredményei s a kiadásoknak még nagyobb mérvben le kell szállítatniuk, míg másrészt észszerű közgazda-sági politikával a nemzet adóképeségét lényegesen fokozni kell, mielőtt az egyensúly állam-háztartásunkban visszaálland.

Észrevételek

az erdélyi birtokrendezés tárgya-ban 1876. január 15-én kiadott ministeri rendeletr.

III.

De mit mond a 12. §. tovább?

Egyesség létre nem jötte ese-tében a felperes, illetőleg fel-peresek által az érdemleges ke-reset nyújtandó be.

Ott vagyunk, hol a mádi zsidó, hon-nan elindultunk, a pertárban, melytől minden áron menekülnünk kd, ha egy szabatos czélszerű birtokrendezést akarunk elérni. A pertárban meglehe valakinek jogát védeni, de egy birtokrendezésnél elő-forduló nehézségeket csakis a élek jelen-lété értelmes szakértői proposíciók, azok-nak a helyszinén való megtekintés kiegyen-

litgetése eszközölheti, nem pedig az ügy-védnek véd és ellenbeszéde. Mily eljárás lenne hát követendő, hogy a birtokrende-zéseket, tagosításokat a lehető leggyor-sabban és lehető legkevesebb akadály-és költséggel lehessen keresztül vinni, ha már egy alapos reformot nem hozhatnak be, miyent az erdélyi gazdasági egylet egy külön törvényjavaslatban fölterjesztett?

A hitelesítés befejeztével a kikül-dött bírónak kötelessége legyen minden előzetes kérés nélkül a birtokrendezés tár-gyalását megkísérteni. Még pedig első sorban megállapítani azon birtokterületeket, részlete-ket, melyek rendezés alá nem tartoznak, vagy az alól kivétetni kéretnek; közlekedési uta-kat, csatornákat, közitatókat stb. szóval mindazon kérdéseket megoldani, melyek az összes birtokosságot érdeklik s a rende-zésre befolyással birnak.

Ezután ugy az összes volt urbéres, mint az egyes nemes birtokosokat kíván-ságaikra — óhajataikra nézve kihallgatni, s a működő mérnök közremunkálásával ha lehetséges egy czélszerű kiegyezést lét-re hozni.

Igen természetesen mindenekről pon-tos jegyzőkönyv vezetendő. Jóllehet, ezen próba tetemes időt igénylene, de ha tiz eset közül két-három helyt sikerül, már meg van a haszna.

Hol e békés kiegyeztetés nem sikerül, a helyett, hogy a felpereseket keresetre utasítsák, kik keresetüket mérnöki mun-kálat nélkül különben sem képesek be-adni, mely hasonlóan sok költséggel jár vagy pedig mi számtalanszor megtörténik, hogy e kereset s tervjavaslat tárgyalása alkalmával fölmerülő ellenvetések megért-hetése és megítélhetése szempontjából, kényszerülve van a bíróság az alpereseket ellenterv beadására, vagy óhajataik szaba-ban — tervszertől előadására utasítani.

Ezen eljárás hasznosnak újabb költ-ségekkel jár, s így a sok hocus-pocus és előre kiszámíthatatlan költség s idővesztés, mely a jelen törvény értelmében mind a nemes birtokosságot sujtja, már előre el-riasztja ugy, hogy a létérdéssel Erdély-ben azonos birtokrendezést, s tagosítást kér-ni sem meri, félvén, hogy meglevő cseké-ly vagyon a hosszas húzódás és tete-mes kiadások miatt nagyon megapad.

Kevesbitni és rövidíteni kell és kel-lett volna e ministeri rendelet által is a kiadásokat és eljárást.

Nem kellene tehát a felpereseket ke-resetre utasítani, hanem a kiküldött bíró által megkísérlett elhelyezésről felvett jegy-

zőkönyvet a működő mérnöknek, ki e ki-sérletnél ugy is közreműködött s ki az egyesek óhajait, követelményeit, helyviszö-nyokat, gazdálkodási rendszert stb. leg-jobbban ösmeri, természetesen elegendő időt adva, hogy egy saját nézete, meggyőződé-se szerinti tervet készítsen az érdekek szem-előtt tartásával, s azt bizonyos időre a törvényszéktől kiküldött bíróhoz beadja, ki minden további törvényszéki végzés nél-kül a helyszínen kiszáll, a már megkez-dett tárgyalásnak folytatására. Itt a sza-batosan kiállított tervet az összes birto-kossággal közli, azoknak kifogásait, el-lenvetéseiket jegyzőkönyvre veszi, s min-den lehető megkísért a kiegyezést létesí-teni. Minek eredménye az lesz, hogy a kiegyezés legtöbb esetben sikerülend, vagy pedig egy ily rendezésnél alig pár tételre kell hogy a törvényszék ítéletet mondjon.

Ott a hol oly nehézségek adnák elő magukat, hogy az ügynek a kiküldött bí-ró általi előterjesztése után a törvényszék szakértői szemlét és véleményt kívánna, ily esetben a költségeket nemcsak a nemes birtokosság kellene hogy fizesse, hanem vagy az összes, vagy azon nyakas birto-kosok, kik az ügy haladását ok nélkül és jogtalanul akadályozzák. Természetesen en-nek megítélése a törvényszék hatásköré-hez tartozna.

E ministeri rendelet többi részleteire semmi észrevételeim, mert azokat nem tar-tom oly akadályoknak, hogy a tagosítás jelenére ugy, mint jövőjére tulságos kár-tékonyok lennének s mert élek azon re-ményben, hogy ezen új intézkedés csak ideiglenes s nem fog soká késni a tör-vényhozás egy oly törvényt alkotni, a mely ugy a birtokosság jólle érdekében, mint gyors, igazságos és lehető egyszerűségénél fogva a költség tekintetében is üdvös legyen.

— A Deák-szobor felállítása ügyé-

ben a kormányelnök értekezletet hívott egybe, melynek feladata a Deák-szoborbizottság meg-alakítása volt. A következők hivattak egybe: valamennyi miniszter, a főrendiház és képví-selőház elnökei, a főv. közmunkatanács elnöke Budapest főpolgármestere, a m. tud. akadémia elnöksége, az orsz. képzőművészeti tanács el-nöke, a magy. orsz. műemlékbizottság elnöksé-ge; a főrendi házból Haynald Lajos érsek, Ipo-lyi Arnold püspök, gr. Károlyi György gr. Mi-kes János, b. Lipthay Béla, gr. Festetics György és többen; az alsó-házól Móricz Pál, Bittó István, Somssich Pál, gr. Péchy Mauó, Vára-dy Gábor, Tisza László, Ürményi Miksa, Cser-

a te meggyőződésed szilárdan áll és hogy az a tiszta bizonyosságon alapszik, ugy magamért fogom kívánni e halasztást, az én gyengesé-gem, az én előítéleteim végett. . . És ké-rném azt még azon nő nevében, kit szeretsz, mert nem lehet előtte közönyös dolog csak-nem erőszakkal ragadni el egy fiut anyjától és tőle mégis tiszteletet követelni, valamint az sem, hogy valódi anyát találjon bennem, ki fennen mondhasa el a világ előtt. Csaldótnak valamennyien, fiam neje tiszta, ártatlan, öröm-lem ismerem el őt leányomnak s tárt karokkal fogadom házamba.

Ez utolsó szavak gondolkodóba ejtettek. E végső fellevés megragadta lelkemet, végre érzékeny hűrt pendített meg anyám szívem-ben. Ha valóban őszintén mondta ki e szava-kat, miben kétkedni nem akarok, minő diadal van biztosítva számunkra e három hóig tartó türelem árán. Azonban mégis sokáig ellentáll-tam. Egy egész órán át kért, esdekeltem előttem. Minő szomorú erőszakot kelle tennem szerelmemen. De a Paula érdeke még hango-sabban beszélt szívemben, mint saját szenvedé-lyem szava.

Engedtem végre s megígértém a mit kívántak. Paula köszönetet fog ezért monda-ni nekem, szükségem van rá, hogy ezt re-méljem.

Most veszem észre Felix, hogy már har-minez éves vagyok és ezáltal komolyan gon-dolok a házasságra.

Azt kértem, mire való, hogy a társada-lom oiy ügyleti módon fogja fel a házasságot és minő jogon vegyit annyi provait e mennyei költészethe is? (Folytatás következik.)

